

Styrelsen har vedtaget dette holdningspapir den 19. maj 2021 og senest opdateret den 20. september 2023.

Det gode ungdomsliv – i hele Danmark

Alle unge fortjener et godt ungdomsliv med drømme, muligheder og tryghed. Uanset hvor i landet, de er født eller har valgt at bosætte sig. Desværre er der stor ulighed og forskel i unges muligheder for at leve et godt ungdomsliv.

Alle unge fortjener et ungdomsliv i trivsel og tryghed, med adgang til fritidsinteresser og foreningsfællesskaber, uddannelse, arbejde og tag over hovedet. Alle unge skal have mulighed for at udfolde deres potentiale og fællesskaber, blive hørt og generelt have mulighederne for at udforme det liv. Der skal være plads til mangfoldighed og muligheder for at udfolde sig, uden at man som ung skal opleve at vokse op i konkurrence med andre.

Der er en række strukturelle udfordringer der presser dette på tværs af ungdomsliv. I landdistrikterne lukkes uddannelser, og det er svært at komme frem og tilbage med offentlig transport og i byerne er der udfordringer med mangel på betalelige studieboliger. Mange unge oplever et stigende præstationspres og mistrivsel, der gør det sværere at leve et godt ungdomsliv.

For DUF er det afgørende, at rammerne for at leve et godt ungdomsliv er trygge, for i ungdomsårene lægges trædestenene for resten af livet. Derfor er det afgørende, at unge har muligheden for selv at bestemme, hvor de vil slå sig ned, uddanne sig, arbejde og stifte familie. For hver generation af unge, hvor livsmulighederne bliver begrænset, har samfundet svigtet. Der skal være plads til mangfoldigheden og rummelighed, så unge ikke vokser op som 'generation præstation', hvor man i høj grad er i konkurrence med hinanden og mange bukker under for det konstante pres om at præstere og være perfekt.

Fritids- og foreningsliv

Alle unge fortjener at være en del af et fællesskab. Mange danske unge mistrives og føler sig ensomme, og coronakrisen har kun forværret problemet. Samtidig spiller foreningslivet ofte en afgørende rolle i udviklingen af lokalsamfund. Derfor er der brug for stærke frivillige fællesskaber.

Et velfungerende lokalsamfund kræver sammenhold og tilhørsforhold, og derfor er der brug for et stærkt frivilligt foreningsliv. For det er her, vi mødes om et større formål og det er her, vi mødes med mennesker, der ikke ligner os selv og danner relationer for livet.

Ingen kommuner er ens, og derfor er det også naturligt, at vilkårene for frivillige foreninger varierer fra kommune til kommune. Men hvis trivslen blandt unge skal styrkes, er der brug for et generelt løft af de frivillige foreningers vilkår.

Derfor mener DUF:

- At intentionerne bag den åbne skole i Folkeskolereformen skal realiseres, så forbindelsen styrkes mellem skole, lokalsamfund og foreningsliv.
- At det skal være nemmere for foreningerne at få egne lokaler.
- At der skal etableres en folkehusordning, hvor man kan søge om at lave et tomt hus om til et folkehus, så længe man garanterer, at man kan puste noget liv i lokalområdet.
- At alle landets kommuner bør forpligtes til at fritage frivillige foreninger for grundskyld.
- At kommunerne bør hjælpe med gode rammer til at gen- eller nystarte foreninger, så de let får adgang til puljer, lokaler mm.
- At skoler og uddannelsessteders lokaler skal være tilgængelige som centrum for lokalt forenings- og ungeliv gennem forenings- og elevstyrede fritids- og kulturaktiviteter.
- At alle unge skal have mulighed for at deltage i fritids- og foreningslivet. Derfor skal der sikres gode transportforbindelser i hele landet både i dags- og aften timerne.
- At kommuner bør have fritids- og klubtilbud til ungdomsårgange under 18 år.
- At kommuner skal forpligtes til at have oversigter med foreningstilbud og aktivt benytte disse til at guide (særligt udsatte) unge mod relevante tilbud.
- At der skal etableres ungdomsplatforme i alle landets kommuner, så unge i deres kommune kan få politisk og kulturel indflydelse.

Uddannelse

En god uddannelse er centralt for at leve et godt ungdomsliv og realisere den enkelte unges muligheder i livet. Det er afgørende, at alle unge har mulighed for at tage en uddannelse med høj kvalitet og et godt studiemiljø uanset hvor man er fra. Derfor er det vigtigt at vores uddannelser bliver prioriteret økonomisk så der er både tid og plads til, at den enkelte kan udfolde sig og lære i et trygt og inspirerende studiemiljø med engagerede og kvalificerede undervisere.

I Danmark er de videregående uddannelser ofte centraliseret omkring de større byer, mens der i landområder er udfordringer med lukninger af. Ens mulighed for at tage en uddannelse må aldrig være forårsaget af, hvor man er født. Vi ønsker at flere unge skal kunne tage en ungdomsuddannelse eller FGU i hele landet, og at flere unge skal kunne tage en kort- eller mellemlang videregående uddannelse i deres nærområde. Balance opnås ved at løfte uddannelse i nærområderne uden at underminere uddannelse i de større byer.

Derfor mener DUF:

- At der skal sikres et bredt udbud af ungdoms- og videregående uddannelser, herunder 10. klasse, samt FGU i hele landet og den nødvendige økonomi til at understøtte det.
- At ungdomsuddannelser skal være mere tilgængelige i landdistrikterne, herunder, at ingen unge har mere end 45 minutters transport til en ungdomsuddannelse, uanset hvor i landet de bor.

- At betingelserne for at få kilometerpenge på ungdomsuddannelser og FGU skal lempes og ret til ungdomskort og kilometerpenge også skal gælde for elever og lærlinge på hovedforløb.
- At ungdomsuddannelserne skal have større selvbestemmelse lokalt, mens samarbejdet skal styrkes regionalt, så mindre ungdomsuddannelser kan låne lærere fra større skoler til specialiseret undervisning. Men at der samtidig er respekt for de aftaler arbejdsmarkedets parter indgår.
- At det skal gøres lettere for unge at vælge en erhvervsuddannelse i hele Danmark gennem sikring af flere skolehjempladser, garanti for praktikpladser samt ved at skabe økonomiske incitamentter til at tage en praktikplads i et område med arbejdskraftsmangel.
- At når det lokale byråd lukker en folkeskole, skal lokalsamfundet have bedre mulighed for at åbne en fri eller privatskole i de samme lokaler for at fastholde lokalsamfundet.
- At unges uddannelsesstøtte under uddannelse bør følge lønudviklingen i samfundet, bl.a. for at modvirke yderligere ulighed mellem generationer.
- At der skal etableres en garanti for tag over hovedet, når man søger ind på en uddannelse, som ligger langt fra sin bopæl.

Arbejdsmarked

Det danske arbejdsmarked har store udfordringer relateret til ungdommen. Vi kommer til at mangle faglærte, og samtidig er dimittendledigheden på nogle uddannelser for høj, hvilket er et samfundsproblem. Dimittendledigheden kan derudover have store konsekvenser for den enkelte unge langt op i voksenlivet. Særligt i de store byer er det svært for nogle unge at finde fodfæste på arbejdsmarkedet efter endt uddannelse. Derfor bør vi styrke jobskabelsen i hele Danmark for både akademiske og faglærte jobs.

Dertil ser DUF med bekymring på den nedadgående udvikling af andelen af unge som har et fritidsjob. At have fritidsjob handler ikke kun om penge i sparegrisen, men også om værdier i rygsækken – det giver karakter og kompetencer, som man ikke får på en uddannelse.

Derfor mener DUF:

- At der bør skabes incitament til, at nyuddannede bosætter sig i et landdistrikt. Eksempelvis ved at tilbyde et hævet beskæftigelsesfradrag de første tre år på arbejdsmarkedet til de nyuddannede, der bosætter sig i et landdistrikt.
- At der bør etableres øgede incitamentter til at ansætte nyuddannede.
- At universiteterne bør være med til at skabe en god overgang fra studie til job ved at sikre løbende feedback og god karrierevejledning.
- At der skal skrues op for de kommunale fritidsjob-indsatser med henblik på at få flere unge under 18 år til at have et fritidsjob.
- At kommunale jobcentre skal yde en særlig indsats overfor de mange unge udenfor uddannelsesfællesskabet og arbejdsmarkedet.
- At pensionsalderen bør sænkes for unge.

Bolig

I DUF er vi grundlæggende bekymrede for udviklingen på boligmarkedet. Årtiers prisstigninger har resulteret i, at der nu er en generation af unge, som er udelukket fra ejermarkedet, mens de ældre generationer sidder lunt i deres boliger. Samtidig er mængden af ungdoms- og studieboliger begrænsede, og mange af dem er svære at betale med en SU.

Flere ønsker at bosætte sig i de større byer, og vi skal sikre, at det også for ungdommen er muligt at bo, hvor man ønsker. Derfor bør der bygges flere betalelige boliger for unge i de større byer. Samtidig bør der sikres bedre muligheder for, at unge kan bosætte sig i mindre byer, hvor det i dag er svært at få lov til at optage et lån.

For mange unge oplever i dag store udfordringer i forbindelse med at flytte til en ny by. Boligmarkedet er for ugenomsigtigt, og uden at stort netværk og kendskab til byen, er det meget svært at få tag over hovedet.

Det er et samfundsproblem, som vi er nødt til at løse.

Alle unge skal have et sted at bo, lige meget hvilken livssituation man står i, og fortjener en rimelig chance for at komme ind på boligmarkedet. Derfor skal der i højere grad sikres tilgængelig og tilstrækkelig støtte og netværk, f.eks. fra kommunen og civilsamfundsorganisationer, til unge, der har behov for det.

Derfor mener DUF:

- At i de større byer skal det være nemmere for unge, uanset uddannelsesbaggrund, at finde et sted at bo. Derfor skal der bygges flere betalelige boliger – herunder flere studie- og ungdomsboliger.
- At vores realkreditinstitutioner forpligtes på ikke at afvise lånetilbud med baggrund i geografien, så mulighederne for at førstegangskøbere kan optage lån i hele landet styrkes.
- At regler som forhindrer opførelsen af nye ungdomsboliger og kollegier skal afskaffes, og man bliver mere åben overfor kreative løsninger til opførelse af nye boliger for unge: renovering af tørlofter, brug af containere etc.